

Lex Váhostav – stručná právna analýza

1a) Aké najdôležitejšie zmeny sú v novele Obchodného zákonníka, ktorý sa zmenil kvôli Váhostavu?

Novela Obchodného zákonníka priniesla zmeny vo vzťahu k viacerým právnym predpisom. Podľa dôvodovej správy k zákonu je jeho hlavným účelom „(...) zamedziť poškodzovaniu veriteľov v rámci konkurzného a reštrukturalizačného konania a posilnenie zodpovednosti za podnikanie. (...). V stave, kedy má firma nedostatok kapitálu, bude zakázané, aby si spoločníci vyplácali zisk, či uprednostňovali uspokojenie svojich pohľadávok a svojich veriteľov nechávali bez zaplatených faktúr.“

Do Obchodného zákonníka zavádza novela nové inštitúty ako register diskvalifikácií, inštitút krízy obchodnej spoločnosti, ukladá prísne postihy pri odďaľovaní riešenia úpadku firmy (napr. vymáhanie zmluvnej pokuty od členov štatutárnych orgánov úpadcu), a prijíma opatrenia zamedzujúce tunelovaniu firiem (zákaz vrátenia vkladov). Schválené zmeny, ktorých hlavnou črtou je povinnosť štatutárnych orgánov sústavne kontrolovať hospodárenie spoločnosti a zákaz disponovať s majetkovými aktívami spoločnosti tak, aby spoločnosti hrozil úpadok, majú za cieľ pôsobiť preventívne v snahe ochrániť veriteľov pred úpadkom dlžníka. Sankčným mechanizmom je tu najmä spoluzodpovednosť štatutárnych orgánov za ukracujúce úkony dlžníka.

1b) Najvýznamnejšie zmeny, ktoré menia pravidlá reštrukturalizačného konania

Zmenami v zákone č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKR“) sa regulujú predovšetkým sporné aspekty reštrukturalizácie dlžníkov, ktorí týmto spôsobom „ozdravovali“ svoju obchodnú spoločnosť.

Ohľadom zákonnej úpravy reštrukturalizácie dlžníkov prináša novela ZKR pozitívnu zmenu pre veriteľov, podľa ktorej bude povinnosťou dlžníka najprv v zistenom rozsahu uspokojiť pohľadávky jednotlivých veriteľov a až následne bude dlžník oprávnený rozdeľovať svoj zisk alebo iné zdroje medzi svojich členov (§ 155a ods. 1 ZKR). V prípade, ak podľa reštrukturalizačného plánu bude pohľadávka uspokojená v pomere nižšom ako 50 %, pôvodná pohľadávka do výšky 50 % nezaniká a vo zvyšnej časti sa má za to, že je iným majetkovým právom veriteľa. Toto pomerne nejasné ustanovenie ďalej rozvádza § 159b ZKR, podľa ktorého „Ak dlžník alebo preberajúca osoba vytvorí zisk vykázaný v účtovnej závierke, ktorý nepotrebuje k zachovaniu prevádzky podniku alebo jej podstatnej časti predpokladanej plánom, veriteľ podľa § 155a ods. 1 má právo domáhať sa uspokojenia svojej pôvodnej pohľadávky z takto vytvoreného zisku v rozsahu rozdielu medzi výškou uspokojenia pohľadávky podľa § 155a ods. 1 a plnením, ktoré bolo tomuto veriteľovi poskytnuté podľa plánu; nemožno mu však priznať viac ako mu z vytvoreného zisku pomerne pripadá k ostatným veriteľom v jeho skupine.“

Novela teda teoreticky prináša vyššiu mieru uspokojenia veriteľov oproti predchádzajúcej právnej úprave, avšak ako negatívum vyznieva, že uspokojenie pohľadávok (nezabezpečených) veriteľov nad rozsah schválený reštrukturalizačným plánom nie je do času splnenia alebo neúčinnosti plánu vymáhateľné (čo je v prípade plnenia plánu štandardne niekoľkoročné obdobie) a je závislé od vytvorenia účtovného zisku reštrukturalizovaného dlžníka. Vytvára sa tak priestor pre špekulatívne konanie dlžníkov, ktorí sa môžu dlhodobo udržiavať v účtovnej strate, resp. budú tvrdiť, že zisk potrebujú k zachovaniu prevádzky podniku.

Za ďalšiu významnú zmenu v procese reštrukturalizácie je možné považovať tiež doplnenie obligatórnych náležitostí posudku, na základe ktorého správca (ne)odporučí reštrukturalizáciu dlžníka. Ide najmä o:

- podrobné zhodnotenie právnych úkonov dlžníka so spriaznenými osobami, ktoré mohli viesť k úpadku, uskutočnených počas hrozaceho úpadku alebo v úpadku, najmä vo vzťahu k predpisom obchodného práva upravujúcim zákaz konkurencie, zákaz vrátenia vkladov, zákaz vrátenia plnení nahradzujúcich vlastné zdroje, transakcie s konfliktom záujmov, zákaz vyplácania zisku a rozdeľovania iných vlastných zdrojov,

- označenie osôb, ktoré ručia za záväzky dlžníka, alebo svojím majetkom záväzky dlžníka zabezpečujú a opis tohto majetku,
- údaj o výške čistého zisku a iných vlastných zdrojov dlžníka, rozdelených jeho členom v posledných dvoch rokoch,
- vyjadrenie audítora alebo súdneho znalca, či účtovná závierka dlžníka, pripojená k návrhu na povolenie reštrukturalizácie, poskytuje verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii dlžníka.

Tieto údaje poskytnú veriteľom dôležité informácie pre posúdenie, či v dôsledku disponovania s majetkom počas obdobia bezprostredne predchádzajúceho reštrukturalizácii dlžník (prostredníctvom spriaznených osôb) nevyviedol zo spoločnosti podstatnú časť majetku. Zároveň si vedia spraviť jasnejšiu predstavu o tom, za akých podmienok (rozumej najmä percentuálny rozsah poskytnutého peňažného plnenia) bude pre nich reštrukturalizácia výhodnejšia, než uspokojenie ich pohľadávok v konkurze.

Platí pritom, že ak správca odporučí reštrukturalizáciu dlžníka, i keď v čase vypracovania posudku na to neboli splnené predpoklady, zodpovedá veriteľom dlžníka za škodu, ktorú im tým spôsobí, ibaže preukáže, že konal s odbornou starostlivosťou.

Z hľadiska rozsahu uspokojenia nezabezpečených veriteľov je tiež významnou zmenou, že súd je povinný zamietnuť reštrukturalizačný plán, ak (povedané zjednodušene) podľa plánu nemá dôjsť k vydaniu akcií výmenou za pohľadávky nezabezpečených veriteľov, a to aspoň vo výške čistého zisku dlžníka, ktorý bol rozdelený jeho členom pred začatím reštrukturalizácie v posledných dvoch rokoch [§ 154 ods. 1 písm. d) ZKR].

Ku schváleným zmenám právnej úpravy je nutné celkovo uviesť, že ich skutočný prínos pre veriteľov je v tomto momente veľmi ťažké odhadnúť.

2a) Odpredaj pohľadávok Slovenskej záručnej a rozvojovej banke, a.s.

Na konkrétnych podmienkach odpredaja pohľadávok veriteľov za 50 % ich nominálnej hodnoty sa stále pracuje.

2b) Výmena akcií Váhostavu za pohľadávky veriteľov:

Ustanovenie § 161a ZKR zavádza možnosť využitia tzv. debt – equity swap, čiže konverzie pohľadávok na akcie spoločnosti. V novele k ZKR nie sú podrobnejšie vymedzené podmienky výmeny akcií alebo iných majetkových účastí dlžníka za pohľadávku veriteľa. Celý proces bude závisieť od vzájomného konsenzu zúčastnených strán, avšak dlžník nie je povinný vydať časť svojich akcií (majetkových účastí) veriteľovi. Spoločnosť, ktorá počíta s ďalším svojim rastom po reštrukturalizácii, pravdepodobne odmietne postúpiť časť svojich akcií (majetkových účastí) veriteľom. Veriteľ by mal preto dostatočne zvážiť, či je pre neho z ekonomického hľadiska uvedený postup výhodný, nakoľko môže „získať“ iba bezcenné majetkové hodnoty. Novela ZKR nepriznáva veriteľom reštrukturalizovaného dlžníka (Váhostavu) právo domáhať sa výmeny akcií za neuspokojené pohľadávky.